

ФІНАНСИ

УДК 657

*Дроздова О. Г., к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту
і статистики Одеського інституту фінансів УДУФМТ*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ КОМІСІЙНОЇ ТОРГІВЛІ

Розглянуто облікову політику, як складову організації бухгалтерського обліку, проаналізовано підходи до формування облікової політики та висвітлено особливості, які притаманні формуванню облікової політики на підприємствах комісійної торгівлі.

Ключові слова: бухгалтерський облік, облікова політика, комісійна торгівля.

Літ. 15. Рис. 3. Табл. 3.

*Дроздова Е. Г., к.э.н., доцент кафедры учета, аудита
и статистики Одесского института финансов УГУФМТ*

Особенности формирования учетной политики на предприятиях комиссионной торговли

Рассмотрена учетная политика, как элемент системы организации бухгалтерского учета, выделены особенности, которые присущи формированию учетной политики на предприятиях комиссионной торговли.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, учетная политика, комиссионная торговля.

*Drozdova E. G., Candidate Degree in Economic Sciences Associate Professor
of Accounting Audit and Statistics Department Odessa Institute of Finance of USUFIT*

The Peculiarities of the Formation of the Accounting Policy at the Enterprises of the Commission Trade

Accounting policy, as component of accounting organization, is considered and the peculiarities, which are the distinctive features of the accounting policy formation at the enterprises of commission trade, are market out.

Keywords: accounting, accounting policies, commission trade.

Постановка проблеми. Питання організації обліку завжди є актуальними, оскільки облік відіграє головну роль в інформаційному забезпеченні всієї діяльності суб'єкта господарювання. Правильна організація обліку дозволяє підприємству ефективно використовувати ресурси та отримувати максимальний прибуток в результаті своєї діяльності. Облікова політика є важливою складовою організації обліку, яка формується на підприємстві. Саме від правильної організації облікової політики залежить подальша діяльність суб'єкта господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням формування облікової політики займалася велика кількість науковців. Так, значний внесок у розвиток та вивчення теоретичних і практичних аспектів формування питання облікової політики зробили такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець [1], Б.І. Валуєв [2], М.С. Пушкар [3], П.Й. Атамас [4], Ю.Д. Чацкіс [5]. Про-

блемам практичного характеру приділяли увагу такі науковці, як Т.В. Барановська [6], І.А. Белоусова [7], С.О. Левицька [8], О.М. Петрук [9]. У своїх працях вони приділяли увагу питанням, що пов'язані зі створенням і змістовним наповненням самої облікової політики та проблемам впровадження її на окремих підприємствах.

Мета статті: аналіз існуючих підходів до формування облікової політики та висвітлення особливостей, які притаманні формуванню облікової політики на комісійних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» (далі Закон) облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Саме Положення про облікову політику акумулює в собі всі принципи та методи, які будуть використовуватись в подальшій діяльності підприємством, яке її складає.

Саме правильна організація обліку дозволяє підприємству ефективно використовувати ресурси та отримувати максимальний прибуток в результаті своєї діяльності. В системі організації обліку законодавство надає право самостійно визначатися з деякими положеннями. Так, відповідно до пункту 5 Закону, підприємство самостійно визначає за погодженням із власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства [10].

Надання такої самостійності дозволяє суб'єкту господарювання визначитися з основними елементами, які повинні бути включені до облікової політики, а також організувати облік таким чином, щоб враховувати особливості своєї діяльності. Облікова політика є невід'ємною складовою процесу організації обліку на підприємстві. Проте суть самої політики полягає не лише у визначенні певних принципів ведення обліку, це перш за все комплекс методів та заходів, які характеризують всі господарські процеси, що виникають в діяльності. Отже, облікова політика займає особливе місце в сучасному веденні господарської діяльності. Відповідно до причин появи облікової політики можна віднести:

- альтернативні варіанти щодо організації і ведення бухгалтерського обліку, передбачені законодавчими документами;
- розширення видів діяльності та організаційно-правових форм суб'єктів господарювання;
- зміна ролі бухгалтера в господарському житті підприємства від простого реєстратора господарських операцій до активного його учасника [1, с. 41].

Облікова політика формується в результаті впливу нормативно-правової бази, а також певних внутрішньогосподарських вимог, які визначаються підприємством, виходячи із специфіки його діяльності. Такий подвійний вплив виникає з того, що на законодавчому рівні закріплено існування Положення про облікову політику, проте нормативно-правові акти можуть нести узагальнене поняття про суть її утворення без додаткових пояснень. В разі, якщо на законодавчому рівні не закріплені конкретні дії підприємства в сфері обліку, то воно вправі проводити альтернативний вибір методів та способів відображення господарських операцій. Свобода дій підприємства полягає у виборі конкретних способів оцінки, методу нарахування амортизації, калькулювання, переліку бухгалтерських рахунків тощо [11].

Автори у своїх роботах виділяють декілька рівнів формування та застосування облікової політики. Так, М.Т.Пушкар пише, що облікова політика в Україні складається з двох рівнів: облікова політика державних органів щодо розвитку системи обліку й облікова політика окремих підприємств щодо забезпечення надійної фінансової звітності [3, с. 21]. Ф.Ф. Бутинець і Н.М. Малюга приєднуються до такого підходу. Вони також виділяють два рівні облікової політики: I – політика державних органів щодо розвитку системи бухгалтерського обліку; II – політика окремого підприємства щодо забезпечення надійності фінансової звітності. На першому рівні здійснюються визначення країною міжнародних стандартів та впровадження їх у національну систему обліку, вирішення питань щодо рівня регламентації обліку, розробка національного плану рахунків, розробка та затвердження форм звітності, методологічне та організаційне керівництво системою обліку в країні, розвиток наукових досліджень з обліку та ін. На другому рівні передбачається визначення плану рахунків, форм обліку, технології опрацювання даних, організації внутрішнього контролю, технології складання звітності тощо [12, с.8].

Поділ облікової політики на рівні впливає в першу чергу з нормативно-правового регулювання, яке чинить вплив на формування такої політики. Саме законодавча база є основою

для розроблення та впровадження такої політики на підприємствах. Урахування вимог, які закладені в законодавстві, забезпечить повноцінне функціонування підприємства не порушуючи норм чинного законодавства. Проте, розробляючи облікову політику, необхідно пам'ятати, що її формування – це не лише формальність, яка передбачена в законодавстві, це, перш за все, певний план подальших дій підприємства. Саме тому до розроблення облікової політики необхідно відноситись з великою увагою. Таким чином, саме законодавство створює основу для розроблення такого положення, а змістовне наповнення якого вже залежить тільки від вибору самого підприємства. Аналіз законодавчої бази дозволяє визначити вплив нормативних актів на облікову політику підприємств комісійної торгівлі (таблиця 1).

Таблиця 1
Нормативно-правовий вплив на облікову політику підприємства комісійної торгівлі

Назва законодавчого документа	Основний зміст	Вплив на облікову політику
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Визначає сутність облікової політики, передбачає основні елементи, які підприємство може передбачати на власний розсуд	В обліковій політиці передбачається: – вимоги до складання первинних документів, які застосовуватимуться на підприємстві; – відповідальність окремих осіб за складання та дотримання облікової політики
ПСБО	Визначають методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про певні об'єкти	ПСБО «Запаси» впливає на порядок оцінки, списання товарів; ПСБО 15 «Дохід» визначає порядок формування доходу, що може бути враховано при формуванні облікової політики; ПСБО 16 «Витрати» визначає склад та порядок формування витрат
Інструкції, які регламентують діяльність підприємства	Визначають порядок проведення певної діяльності та документування операцій	В обліковій політиці можна чітко прописати: товари, які приймаються та не приймаються на комісію; строки та відсотки уцінок; порядок проведення уцінок та відповідальних осіб, які її проводять; форми документів, якими будуть оформлюватись операції; розробка типового плану рахунків тощо

На сучасному етапі розвитку економічних систем та розвитку відносин між сферами бізнесу саме оперативна та достовірна інформація має надзвичайно велику цінність. Оскільки основним джерелом інформації про господарські операції є бухгалтерський облік, то облікова політика, як основа його утворення, відіграє надзвичайно важливу роль. На нашу думку, не можна розглядати процес формування Положення про облікову політику лише обмежуючись бухгалтерськими вимогами. Це насамперед тактика дії підприємства при вирішенні тих чи інших завдань. Тож облікова політика має містити не лише бухгалтерські методи оцінки тих чи інших подій, а й управлінські аспекти, пов'язані з діяльністю підприємства. За допомогою такої політики підприємство зможе розкривати суть своєї діяльності та варіювати можливими варіантами її здійснення. Особливо проявляється той факт, що саме за допомогою такого документу можна спрогнозувати діяльність підприємств в комісійній торгівлі, саме в розрізі того, що можна варіювати та поєднувати в одному або декількох документах декілька підходів до управління діяльністю підприємством. Тобто мається на увазі, що саме в комісійній торгівлі облікова політика повинна бути сформульована таким чином, щоб враховувати особливості правової діяльності таких підприємств та передусім розробити та враховувати Положення про договірну політику. Вважаємо, що саме за допомогою правильно розробленої облікової політики можна варіювати та поєднувати ці дві важливих складових для того, щоб розробити ефективну систему господарювання в подальшому. Тому пропонуємо виділити ті завдання, які притаманні обліковій політиці комісійних підприємств (рис. 1).

При вивченні облікової політики зовнішніми користувачами облікової інформації можна одразу відмітити ті особливості, які притаманні діяльності конкретного підприємства. Саме тому завданням є розкриття всіх особливостей діяльності та розробка методик, за допомогою

яких такі завдання можна вирішити. Перелік елементів облікової політики кожен господарюючий суб'єкт вибирає самостійно, виходячи з особливостей його діяльності.

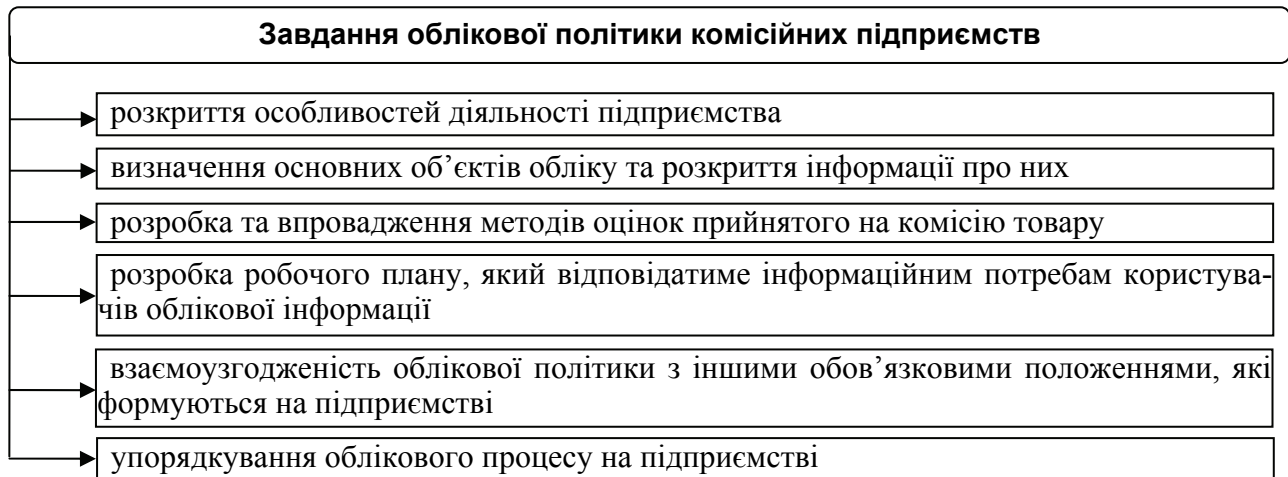

Рис. 1. Завдання облікової політики комісійного підприємства (розроблено автором на основі [2, 13]).

Формування облікової політики залежить також від суб'єктів, які її утворюють та користувачів, які будуть використовувати такий внутрішньо-розпорядчий документ.

Відповідно до пропозицій Т.В. Барановської до суб'єктів, які укладають облікову політику, належить:

- 1) формування облікової політики здійснює головний бухгалтер, аудитор, бухгалтерія;
- 2) затвердження облікової політики – керівник, власник або уповноважений орган;
- 3) використання облікової політики – суб'єкт ведення бухгалтерського обліку [6, с. 22].

Така позиція автора дає чітке уявлення про етапи здійснення процесу укладання такого документа та вказує осіб, які беруть в ній участь. Осіб, які зацікавлені обліковою політикою, також можна поділити за внутрішніми чи зовнішніми користувачами. Так, до внутрішніх користувачів відносять: власник підприємства, керівник, бухгалтерська служба, управлінський персонал; до зовнішніх відносяться: аудитори, контролюючі органи, інвестори або особи, які зацікавлені фінансовим станом підприємства.

Ураховуючи те, що облікова політика надає інформацію про діяльність підприємства різним користувачам, вона повинна відповідати таким вимогам:

- 1) повнота відображення в бухгалтерському обліку всіх факторів господарської діяльності;
- 2) більша готовність до обліку витрат (втрат) і пасивів, ніж можливих доходів, при цьому не допускаючи скритих резервів (вимога обачності);
- 3) відображення в обліку факторів господарського життя керуючись, в першу чергу, економічним змістом, а не правовою формою (вимога пріоритету змісту над формою);
- 4) відповідність даних аналітичного обліку оборотам і залишкам рахунків і залишкам синтетичного обліку на перше число кожного місяця, а також показників бухгалтерської звітності даним синтетичного і аналітичного обліку (вимога відсутності протиріч);
- 5) раціональне і економічно обґрунтоване ведення бухгалтерського обліку, виходячи з умов діяльності і розмірів підприємства [4, с. 154].

Облікова політика є результатом праці з приводу планування діяльності в сфері її облікового відображення. Вагомий вплив на утворення такого Положення відіграють як внутрішні, так і зовнішні фактори. Це передусім спричинено тим, що суб'єкт господарювання не може здійснювати свою діяльність відокремлено від інших господарюючих суб'єктів.

Облікова політика знаходиться під багатofакторним впливом, вагомим серед яких є вплив держави через законодавчі акти на ті чи інші елементи, облікової політики сфера діяльності підприємства, а також стратегія розвитку (рис. 2).

Паралельно можна навести той специфічний перелік факторів, які впливають на формування облікової політики саме на комісійних підприємства з дещо іншого підходу (табл. 2). Визначення такого впливу є принципово важливим, адже облікова політика є своєрідною інструкцією дій підприємства, яка застосовується під час усього періоду його існування.

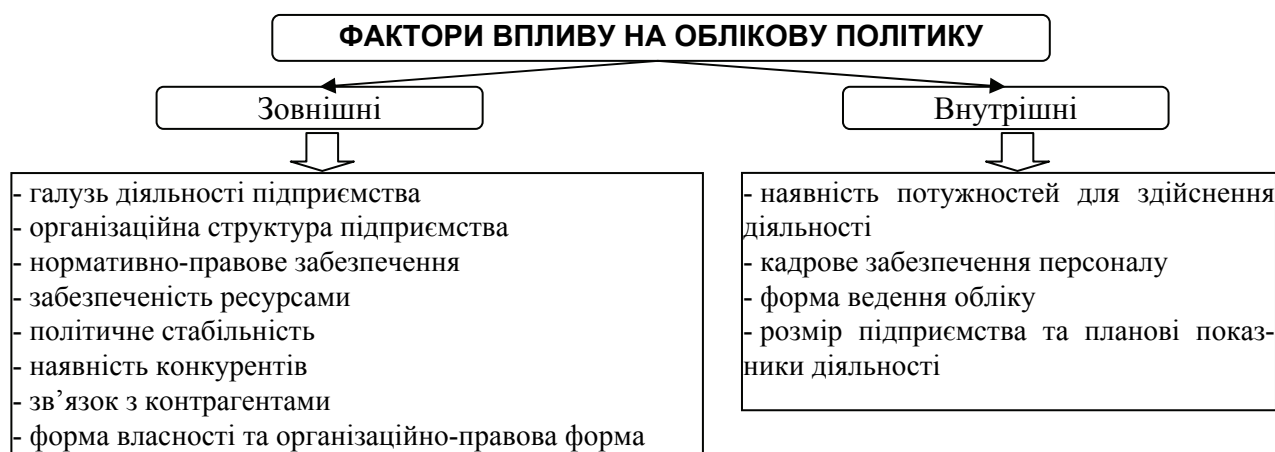

Рис 2. Фактори впливу на облікову політику [5, с. 63].

Саме тому розкриття та розуміння такого впливу дозволить уникнути небажаних результатів у майбутньому.

Таблиця 2
Фактори впливу на формування облікової політики на комісійних підприємствах

Фактор впливу	Характеристика
Організаційно-правові засади функціонування	при формуванні облікової політики на комісійних підприємствах повинні бути враховані вимоги нормативних документів не лише в сфері бухгалтерського обліку, але й вимоги Цивільного кодексу України
Особливості визначення методу здійснення комісійної торгівлі	залежно від того, чи застосовується комісія на продаж чи на купівлю облікове відображення таких операцій буде мати ряд відмінностей
Розробка типового комісійного договору	дозволить підприємству продумувати ті умови, які будуть вигідні для здійснення такої діяльності
Застосування специфічних документів, якими оформлюються операції з товарами	при здійсненні комісійної торгівлі потрібно не лише оформлювати операції з товарами за типовою формою, передбаченою відповідними нормативно-правовими документами, які необхідні в процесі діяльності, але й розробляти власні документи, які будуть надавати більш повну інформацію про операції, які відбуваються на підприємстві

Джерело: розроблено автором на основі [8, 10].

Отже, процес формування облікової політики є об'ємним та досить трудомістким. До вирішення даного питання потрібно підходити досить серйозно та зважено. Необхідно враховувати те, що наказ про облікову політику має свої специфічні особливості, умови та фактори, які на нього впливають. Про це свідчать такі факти: по-перше, зміст облікової політики визначається завданнями, які на неї покладені, по-друге, визначальну роль відіграють фактори, які впливають на її утворення. Отже, сам процес утворення облікової політики, враховуючи фактори та завдання, можна поділити, виходячи з наступних послідовних стадій (рис 3).

Особливість створення облікової політики на комісійних підприємствах полягає в тому, що повинні враховувати не лише облікові особливості статей, які необхідно передбачити в такому документі, але й розробляти та впроваджувати в практику Положення про договірну політику. На нашу думку, такий підхід є доречним, оскільки основою діяльності комісійного підприємства є договір. Саме за умовами договору відображаються операції в бухгалтерському обліку. Звідси випливає, що від правильної організації, укладання, а в подальшому виконання договору залежить фінансовий результат діяльності такого підприємства. При цьому слід зазначити, що подвійний підхід до організації та ведення самої комісійної торгівлі є не лише теоретичним.

Комісійна торгівля є особливою формою здійснення торговельної діяльності. Даний вид діяльності можна розглядати з різних підходів. Це обумовлено тим, що комісійна торгівля

відноситься як до посередницької так, і до торговельної діяльності, що і вирізняє її від інших форм та способів проведення торгівлі. У плані торговельної діяльності комісійній торгівлі притаманний процес здійснення торгівлі, оскільки результатом такої діяльності є продаж товару. Однак, метою здійснення такої діяльності є надання послуг, зокрема, з продажу товару комісіонера, у такому випадку і проявляються риси, що притаманні посередництву. Саме комісійна торгівля виступає яскравим прикладом посередництва, яке по новому застосовується в торговельній діяльності. При організації облікової політики на комісійних підприємствах необхідно враховувати ті особливості, які притаманні діяльності таких підприємств це, зокрема: ведення позабалансового обліку; формування специфічних форм первинних документів та облікових реєстрів, призначених для відображення інформації про рух товарів; розробка робочого плану рахунку, який буде використовуватись; розробка графіку документообороту, який відповідатиме здійснюваним операціям.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА КОМІСІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Організація та підготовка до формування облікової політики

- приймається рішення про надання повноважень структурному підрозділу або призначення відповідальної особи за складання облікової політики;
- аналізуються засновницькі документи;
- визначаються завдання облікової політики;
- визначається об'єкт та предмет облікової політики;
- аналізуються фактори та їх вплив на формування облікової політики

Змістовне наповнення облікової політики

- вибір складових облікової політики;
- визначення критеріїв, способів та методів обліку окремих об'єктів;
- затвердження форм первинних документів, розробка зразку комісійних договорів;
- включення статей договірної політики та розкриття їх змісту, які будуть мати вплив на бухгалтерське відображення операцій;
- розробка та прийняття робочого плану рахунків;
- вибір форми ведення бухгалтерського обліку та способи обробки інформації

Документальне оформлення процесу впровадження облікової політики

- оформлення та затвердження відповідного документа про облікову політику (положення, наказ, розпорядження);
- розробка додатків (при необхідності до облікової політики), інструкцій, роз'яснень, положень;
- ознайомлення зацікавлених осіб зі змістом документа

Контроль за виконанням та внесенням змін до облікової політики

Рис. 3. Етапи формування облікової політики на комісійних підприємствах [14, с.64].

Формування як положення про облікову політику, так і положення про договірну політику, не повинні перетворюватись на рутинний етап організації діяльності. Керівники саме комісійного підприємства повинні зрозуміти, що в даних умовах господарювання наявність правильної облікової та договірної політики надасть переваг перед конкурентами, в першу чергу, і як результат, дотримання прописаних вимог, матиме позитивний результат в майбутньому. У практичній діяльності підприємств, які займаються комісійною торгівлею, саме процес ведення договірних відносин має значні недоліки. У даному випадку облікова та договірна політика мають не лише відповідати, але й доповнювати одна одну для того, щоб в сукупності мати максимальний ефект.

Таким чином, поетапне формування як облікової політики, так і договірної це не лише теоретичні питання – це реальна практична задача, яка ставиться перед керівником, який бажає ефективно здійснювати свою діяльність. Саме за допомогою облікової політики на комісійному підприємстві можна визначити правила не лише облікового відображення операцій з товарами, але й організувати свою діяльність таким чином, щоб в майбутньому уникнути будь-яких судових вирішень справ. Договірна політика в цьому контексті також грає свою роль. Оскільки основа діяльності комісійних підприємств засновується на договірних відносинах існування регулювання договірних відносин – є першочерговим етапом в організації всього процесу господарювання.

Вплив договірної політики на бухгалтерський облік полягає у наявності зв'язку між способом юридичного (договірного) оформлення господарських операцій та порядком їх відображення в бухгалтерському обліку. Зміна порядку бухгалтерських записів, що відображають операції підприємства, призводить до змін його фінансового стану і має відповідне відображення в бухгалтерській звітності. А зміст бухгалтерської звітності, в свою чергу, впливає на думку її користувачів про фінансове благополуччя підприємства і на їх конкретні управлінські рішення.

Договірна політика – це можливість альтернативного вибору підприємством виду договору, партнера угоди, умов договорів, що використовуються в діяльності для отримання матеріальних, економічних чи будь-яких інших вигід для цілей як бухгалтерського, так і податкового обліку [15, с. 7].

Формування договірної політики передбачає виконання ряду послідовних етапів: експертний, проектний, адекватний, контрольний. Такі етапи наводить в своїй роботі Н.Н. Макаров [15]. У дослідженні автором окремо не розглядається безпосередньо комісійна торгівля. Однак можемо зазначити, що наведений перелік етапів укладання договірної політики також притаманний і комісійним підприємствам.

Основним завданням договірної політики в комісійних підприємствах є створення оптимальних умов проведення та реалізації діяльності на основі укладання договорів для ефективного подальшого використання їх в процесі діяльності. Договірна політика має не лише суто правовий характер, вона в деякій мірі впливає на систему бухгалтерського обліку (таблиця 3).

Таблиця 3

Вплив договірної політики на організацію та ведення бухгалтерського обліку

Елемент договірної політики	Вплив на бухгалтерський облік
Строки реалізації товарів	Залежно від строку дії комісійного договору буде залежати відображення операцій з товарами, зокрема в сумах нарахування штрафу за зберігання товарів, термін реалізації яких перевищує указаний в договорі
Встановлення відсоткових меж проведення уцінок	При визначенні чітких відсоткових меж проведення уцінок підприємство тим самим забезпечить себе від можливих збитків від продажу товарів. Таким чином, наведений підхід впливає на формування фінансового результату підприємства, а отже має вплив на облік
Умови проведення розрахунків	У цьому випадку передбачається, що підприємство саме буде розраховувати та утримувати суму комісійної винагороди, або це буде робити комісіонер

Розумне поєднання умов договірної та облікової політики дозволить використовувати всі наявні ресурси та можливості підприємства, що в подальшому матиме позитивні результати для діяльності такого суб'єкта господарювання.

Висновки з дослідження й перспективи подальших розвідок у даній темі. Проаналізувавши існуючі підходи до формування облікової політики вважаємо, що особливість формування облікової політики комісійного підприємства полягає в тому, що потрібно не лише визначити основні складові, які будуть прописані у внутрішньому документі, що її регулює, але й організувати діяльність таким чином, щоб максимально поєднати як Положення про облікову політику, так і Положення про договірну політику. Існування формального підходу до розробки облікової політики та приділення неналежної уваги деталізації її положень негативно вплине в подальшому на діяльність підприємств комісійної торгівлі.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: навч. посіб. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця; 3-є вид., перероб. і доп. // Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 512 с.
2. Валуєв Б.І., Рузмайкіна І.В. Проблеми посилення управлінської орієнтації питань облікової політики // Вісник Національного ун-ту водного господарства та природокористування. Економіка. – Ч. 3. : Зб. наук. праць. Випуск 4(36). – Рівне, 2006. – С. 52–62.
3. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.06.04 / Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль, 2000. – 31 с.
4. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: [навч. посібник] / П.Й. Атамас. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
5. Чацкіс Ю.Д. Організація бухгалтерського обліку / Ю.Д. Чацкіс, Е.С. Гейер, О.А. Наумчук, І.О. Власова. – К.: Центр учбової літ-ри, 2011. – 564 с.
6. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові / Т.В. Барановська // Вісник Житомирського державного технологічного ун-ту. – 2003. – №3. – С.18–26.
7. Белоусова І.А. Облікова політика в управлінському обліку / І.А. Белоусова // Вісник Житомирського державного технологічного ун-ту. – 2003. – № 3 (25). – С. 27–30.
8. Левицька С.О. Облікова політика підприємства в контексті економічних реформ / С.О. Левицька [ред. кол.: Г.І. Башнянин, В.В. Апллій, О.Д. Вовчак та ін.] // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – С. 218–222.
9. Петрук О.М. Облікова політика підприємства як елемент регламентації бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. / О.М. Петрук // Магістеріум. – 2004. – № 4. – С. 15–17. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Magisterium/Economy/2004.
10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
11. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. №635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=382876
12. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: навч. посіб. / Ф.Ф.Бутинець, Н.М.Малюга. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 512 с.
13. Дроздова О.Г. Учетная политика предприятия: спорность исходной концепции / О.Г. Дроздова, Б.І. Валуєв // Науковий та громадсько-політичний журнал «Економіст». – 2012. – № 7 (309). – С. 58–62.
14. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік та оподаткування / Р.Л. Хом'як, В.І. Леміщовський В.І. – Львів: бухгалтерський центр «Ажур», 2009. – 1112 с.
15. Макаров Н.Н. Договорная политика как составляющая учетной политики / Н.Н. Макаров. – М.: ИД «ФИНАНСЫ И КРЕДИТ», 2009. – 104 с.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2014 р.